

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

י"א ניסן, ה'תשל"ד

חלק ב – יוצא-לאור לש"פ צו, וימים ראשונים דחג הפסח, היתשפ"א

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

ה' תהא שנת פלאות אראנו

שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

פתח דבר

לקראת ש"פ צו, שבת הגדול וימים ראשונים דחג הפסח הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק שני מהתוועדות י"א ניסן ה'תשל"ד, הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לש"פ ויקרא).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יום הבהיר י"א ניסן, ה'תשפ"א (ה'י' תהא שנת פלאות אראנו),
תחלת שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

Published and Copyright 2021 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5781 • 2021

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

יז. כיון שהתוועדות זו נערכת ביום חול, שהוא יום מלאכה, אי אפשר להאריך, כי אם לומר עכ"פ נקודות בקיצור, וכמו"כ יש לערוך "סיום" עכ"פ בקיצור.

ובהמשך להאמור לעיל (ס"ח) ששואלין ודורשין בהלכות החג שלושים יום קודם החג — יש להתעכב על סיום מסכתא מגילה: "משה תיקן להם לישראל שיהיו שואלין ודורשין בענינו של יום", היינו, לא שלושים יום לפני החג, אלא בחג עצמו, וכפי שמוסיף ומדגיש "הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות חג בחג".

והביאור בזה⁹⁹ — כמובן מדברי רבינו הזקן בשולחנו הזהב, בשולחנו הטהור, בסימן שבו מדובר אודות מנהג ימי ניסן¹⁰⁰, שהלכות החג שלומדים שלושים יום לפני החג הם בענינים שהם הכנות לחג, כמו "מכשירי מצוה", שמעצמו מובן שלהיותם הכנות לחג הפסח צריך לדעת אותם לפני שמתחיל חג הפסח, החל משלושים יום לפני הפסח,

וכמו הענין שמובא מיד בהתחלת הסימן (בנוגע לזמן שביהמ"ק הי' קיים): "שכל אחד ואחד הדר בארץ ישראל חייב להביא ברגל ג' קרבנות .. שלא ישכחו להכין בהמות הכשרים לקרבן", ועד"ז ההכנות בנוגע למצה ומרור, וכן ביעור חמץ, שעז"ני¹⁰¹ "ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם" — שכל ענינים אלו הם אמנם בעניני המצוות שבחג, אבל זוהי רק הכנה לעניני החג, ו"הכנה רבה"¹⁰², שלכן מקדישים לזה חודש שלם, משא"כ הענין של "הלכות חג בחג" — הוא ב"הלכות הצריכות לכו ביום .. האסור והמותר בו ביום".

ולהעיר, שמלשון הגמרא ("שיהיו שואלין ודורשין .. הלכות חג בחג") גופא מובן שבחג שואלין אודות ההלכות שבחג עצמו, ואילו בנוגע להלכות של ערב אין לשאול בחג, דהוי שואל שלא כענין; וכידוע אחד הפירושים¹⁰³ בענין "שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח שלושים יום" — "לא שחייבין לדרוש כן ברבים, אלא שיש רשות לתלמיד לשאול, והוי שואל כענין¹⁰⁴ .. וכאותה שאמר¹⁰⁵ ב' תלמידים ששאלו אחד שואל כענין ואחד שלא כענין, שמשיבין לשואל כענין כו'", והיינו,

99) ראה גם ת"מ חמ"ג ס"ע 18 ואילך. קד ואילך). וש"נ. יוש"נ.

(103) ריטב"א למגילה ד, א.

(104) אבות פ"ה מ".

(105) תוספתא סנהדרין ספ"ז. רמב"ם הל'

ת"ת פ"ד ה"ח. תשו"ע יו"ד סרמ"ו ס"ד.

(100) א"ח סתכ"ט ס"א-ד.

(101) בא יב, טו.

(102) ראה ביצה ב, ב ובפרש"י. וראה גם

אנציק' תלמודית (כרך ט) ערך הכנה ס"א (ע')

שכאשר באים בחג שני תלמידים, אחד שואל בהלכות החג, ואחד שואל בהלכות ערב החג, יש לענות תחילה למי ששואל כענין — בהלכות החג.

יח. וענין זה קשור גם עם התחלת המסכתא:

"מגילה נקראת באחד עשר בשנים עשר בשלשה עשר בארבעה עשר בחמשה עשר, לא פחות ולא יותר. . שהכפרים מקדימין ליום הכניסה" (ופעמים שיום הכניסה בשלשה עשר ופעמים שהוא באחד עשר¹⁰⁶).

וגם כאן ישנם שני ענינים: (א) הזמן העיקרי של קריאת המגילה — ב"ד וט"ו, ימי הפורים (חג) עצמם, (ב) והדחי' ליום הכניסה אצל בני הכפרים, בתור הכנה לפורים (לפני החג), שגם אצלם הוא ב"ד — בנוגע למתנות לאביונים, ועאכו"כ בנוגע למשלוח מנות איש לרעהו¹⁰⁷, ורק בנוגע לקריאת המגילה מקדימים ליום הכניסה.

יט. ובנוגע לענינים הנ"ל יש חקירה:

לאחרי שנקבעה התקנה — ששואלין ודורשין בהלכות החג שלושים יום לפני החג, ועד"ז בנוגע להקדמת קריאת המגילה ליום הכניסה — האם זה נעשה ענין בפ"ע, או שנשאר רק הכנה לחג שיבוא לאח"ז. ולהעיר, ששאלה הנ"ל היא נקודה כללית שמצדה יש כמה חילוקים בנוגע להלכה בפועל, בכל שנה ושנה, ובמיוחד בקביעות שנה זו, כדלקמן.

כ. המשך השיחה — בנוגע לתענית בכורות¹⁰⁸ בקביעות שנה זו שערב פסח חל בשבת, שהתענית נדחה ליום ה' שלפניו, אם התענית ביום ה' נעשה ענין בפ"ע (זמן החיוב), או שהוא רק בתורת תשלומין, ונפק"מ לדינא בנוגע למי שכח להתענות ביום ה', אם צריך להתענות ביום ו' (או לערוך סיום — שאפשר גם בשבת); וכן בנוגע לבכור שנעשה גדול ביום השבת, אם אביו צריך להתענות במקומו ביום ה'. ועוד ענין בקביעות שנה זו, שפורים דמוקפות חומה (ט"ו אדר¹⁰⁹) חל בשבת¹¹⁰, ומקדימים

110) שנקרא "פורים משולש" — שחוגגים אותו במשך שלשה ימים: קריאת המגילה (שאסור לקרותה בשבת) — מקדימים ליום ו', וכן מתנות לאביונים, ואילו משלוח מנות וסעודת פורים — עורכים ביום ראשון (ראה שו"ע אור"ח סתרפ"ח ס"ו ובנ"כ. וראה השקו"ט בזה באחרונים (ראה גם בס' שנסמנו בנטעי גבריאלי (להר"ג צינער) הל' פורים פרק פ).

106) פרש"י שם.

107) רמב"ם הל' מגילה פ"ב הי"ד.

108) כ"ק אדמו"ר שליט"א הוסיף בבתר

שחוק: זהו ענין שנוגע לי.

109) שחל לעולם באותו יום שבו חל ערב

פסח, כי, מספר הימים שבין פורים לפסח הוא

לעולם בשוה (כדי שלא יהיו בלבולים בנוגע

לחמץ וכו'), ואדר (הסמוך לניסן) הוא לעולם

חסר.

קריאת המגילה ל"ד אדר, מה דינו של קטן שהגדיל ביום ט"ו אדר לענין קריאת המגילה ב"ד¹¹¹. וביאור החיוב שיש על הקטן (ועד"ז בגר קודם שמתגייר¹¹²) בתור הכשר לחיוב שבגדלותו, ע"ד מכשירי מצוה (שדלעת ר"א דוחים את השבת¹¹³) — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חי"ז ע' 66 ואילך.

כא. וכיון שנזכר אודות ענין הגירות, הנה כאן המקום להעיר — ובפרט לשלול הקס"ד (אם לא יזכירו זאת) שיש בזה איזה שינוי ח"ו — שאין שום שינויים בתורת ה', ו"דבר הוי' זו הלכה¹¹⁴ — שגירות חייבת להיות כהלכה.

ובהקדמה — שבפרט עכשיו רואים במוחש שהנסיון נעשה קטן יותר: עד עתה היו ארבע-חמש-שש אנשים שהיו דבוקים ל"כסאות", ובשביל זה הי' להם כדאי לוותר רח"ל על קיום המחיצה והבדלה שבין ישראל לעמים, לוותר על כל הקדוש לישראל, ולהעמיד בסכנה את הבטחון — ח"ו היל"ת — של שלש וחצי מליון יהודים שנמצאים בא"י, ע"י הכנסת גויים שלא נתגיירו כהלכה (אלא רק שילמו כמה דולרים...), ולהכחיד את כל האפשרויות שיוכלו לדעת אם הוא גוי או לא, ובמילא יתאפשר לו להיכנס בכל מקום שהוא; ועד שנעשית סכנה, ח"ו היל"ת, עבור המשפחה שלו, נכדיו וניניו, עם מי יתחתנו בעוד שנה-שנתיים, וכדור הבא — אם זה יהי' גוי רח"ל או בן ובת ישראל.

שנעשית גר צדק, ואח"כ יצאה ממנה השלשלת של דוד המלך! — והביאור בזה, כנ"ל, שלא זו בלבד שהלימוד הי' בהיתר, אלא שהיתה מוכרחת ללמוד כל ענינים אלו, כדי לידע איך להתנהג לאחרית שתגייר.

111) והיינו, שאע"פ ש"עכור"ם שלמד תורה חייב מיתה" (סנהדרין נט, רע"א), מ"מ, כשיודעים שעומד להתגייר, הנה לא זו בלבד שמתור לו אלא הוא חייב ללמוד תורה, כדי לידע איך להתנהג ברגע שיתגייר (ראה גם תו"מ חס"ז ע' 143. וש"נ).

112) וזהו שמצינו בדברי רות לנעמי "אל אשר תלכי אלך וגו' אלוֹקֵיךְ אֶלְקֵי" (רות א, טז), כפירוש רש"י ש"מתוך דברי של רות אתה למד מה אמרה לה נעמי, אסור לנו לצאת חוץ לתחום בשבת וכו'", ככל פרטי הענינים שהובאו בפרש"י — דלכאורה אינו מובן: איך היתה רות יכולה ללמוד ענינים אלו, שאינם שייכים למצוות דידהו?! והרי רות כשרה היתה, כפי שהוכיח סופה על תחילתה,

113) וההסברה בדבר (דאף שיש על זה לימוד, צ"ל גם סברא בדבר) בפשטות: הציווי על עשיית המצוה כולל גם ציווי על מכשירי המצוה [ולדוגמא: כשהתורה מצוה לאכול מצה בפסח, הרי זה כולל שלפנ"ז צ"ל טחינה ולישה ואפי', ולפנ"ז קצירת החטים, ולפני הקצירה צ"ל זריעה (שהרי הצמיחה היא במשך נ"ב יום (ראה בכורות ח, א), שכל ענינים אלו אסורים בפסח, ובהכרח לעשותם לפנ"ז]. וכיון שהמצוה דוחה שבת, הרי זה כולל גם מכשירי המצוה, שאי אפשר בלאו הכי (ויתירה מזה: אפילו אם אפשר — הרי זה גם חלק מהמצוה).

114) שבת קלח, ב.

אך עכ"פ הי' הנסיון באופן שרואה שיש לו עוד שנים-שלש-ארבע שגם הם דבוקים ל"כסאות" ואינם יכולים להפרד מהם... ואע"פ שרואים בעיני בשר שזוהי סכנה עבור עם ישראל, תורת ישראל, וכביכול עבור האמונה באלקי ישראל — הי' הכל כדאי, ובלבד שיהי' לו ה"כסא דמוקרא"¹¹⁵, כבוד המדומה והבזוי, לשבת על "כסא" ש"קנה" ע"י "מכירת" תורת ישראל עם ישראל וכל הקדוש לישראל רח"ל!

וכל זה — בזמן שזקוקים לרחמי הקב"ה שה"עם לבדד ישכון"¹¹⁶ באופן ד"בטח בדרך עין יעקב"¹¹⁷, שענין זה תלוי בכך שיהיו במעמד ומצב של "בדרך", ואעפ"כ, בשביל הישיבה על ה"כסא", רוצים להחריב רח"ל את ה"בדרך", ע"י ביטול המחיצה בין ישראל לעמים.

אך עכשיו נעשה הנסיון קל יותר — כיון שבמקום ארבע-חמש נשארו רק שנים.

ולכאורה הרי זה דבר הפשוט, שבראותם מה שקורה אצל החברים שלהם, שגם הם היו דבוקים ל"כסאות", ואעפ"כ עזרו להם הקב"ה שנחלצו מהבוץ של הכבוד המדומה, הקשור עם הפעולה החותרת רח"ל תחת הקיום של עם ישראל ותורת ישראל — היו השנים הנותרים צריכים לחשוב אודות הצורך לשוב בתשובה, לאחרי שכולם רואים את מעשיהם, כולל גם הילדים שלהם, ולא מתביישים להדפיס בעיתון שישינו הענין ד"מי שפרע וכו'"¹¹⁸,

— אני נזהרתי כל הזמן שלא לסיים מאמר רו"ל הנ"ל, אבל פלוני לא התבייש והדפיס מאמר רו"ל זה בשלימותו (עם הסיום¹¹⁹), ביחס לאביו!... ולאביו הועיל הדבר, שלעת-עתה הוציאו אותו מכל הענין — ואעפ"כ, אינם יכולים להתנתק מה"כסא", למרות שיודעים אודות הענין ד"מי שפרע כו'" (כפי שקראו גם בעיתון), ורואים שנשארו שני יחידים בלבד.

ובמה מונחים עכשיו? — רצים ומחפשים אפשרות להסית ולהדיח את אלו שהתחרטו וויתרו על ה"כסא", שיחזרו לדבוק ל"כסא", על חשבון "מכירת" הבטחון של שלש וחצי מליון יהודים ע"י הבטחת קיומה של המחיצה המבדלת בין ישראל לעמים.

ואם לא יצליחו לפעול זאת עליהם — ימצאו יהודי חדש שלא

(119) "הוא עתיד להפרע ממי שאינו עומד בדיבורו" — ביחס להתחייבות לציבור הבוחרים שיגנו על עניני הדת (המו"ק?).

(115) ראה ברכות כח, א ובפרש"י.

(116) בלק כג, ט.

(117) ברכה לג, כח.

(118) ב"מ רפ"ד.

טעם עדיין את הטעם של ה"כסא", ויסיתו וידיחו אותו (עיי"ז ש"קנו" אותו באמצעות כבוד או כסף) להתיישב על ה"כסא" ולהדבק אליו... ולומר ולהראות במעשה בפועל שיוצא במלחמה נגד "דבר הוי" זו הלכה", מלחמה בהקב"ה, בתורת ישראל ועם ישראל — כדי שאותם שנים לא ירגישו שנשארו לבדם, אלא יצרפו אליהם לכל-הפחות שלישי! וכל זה נעשה עם גושפנקא של תורת ישראל ו"פרומקייט" — שכיון שיש לו "סמיכה" לרבנות, והוא יודע לקרוא בלי נקודות וכו', ביכלתו להעניק חתימה רח"ל שזהו דבר טוב ע"פ תורה!

כב. ויה"ר שתהי' "תשועת ה' כהרף עין"¹²⁰.

ובפרט בעמדנו בימים שלפני ביעור חמץ, והרי איתא בזהר¹²¹ שחמץ ענינו עבודה-זרה,

וכפי שמבאר רבינו הזקן¹²², ש"אפילו עבירה קלה, הרי העובר עובר על רצון העליון ב"ה והוא (ברגע זה) בתכלית הפירוד מיחודו ואחדותו ית' יותר מס"א וקליפה הנקראים אלהים אחרים וע"ז ממש", וכל האפשרות לעבור על רצונו ית' אינה אלא לפי ש"נכנס בו רוח שטות"¹²³, שאז חדל להיות בן אדם ("אויס מענטש, אויס בן-אדם"), היינו, שאין זה רק היפך מהותו של יהודי ("אויס איד"), אלא שאינו מהות אדם כלל, ורק אז יכול לעבור עבירה, כי, לולי זאת, הרי כיון שזהו רצון הקב"ה, אין נפק"מ אם מלך מלכי המלכים הקב"ה צוה עליו לעשות דבר קטן או דבר גדול.

ואדרבה: אם אינו יכול להתאפק בנוגע לדבר של מה בכך, בידעו שהוא מורד ב"דבר הוי" זו הלכה" — הרי זו מרידה שאין כמוה:

בשלמא גנב רח"ל ש"יגנוב למלא נפשו כי ירעב"¹²⁴ — הרי הוא לכל-הפחות "מומר לתאבון", או שאינו מומר כלל, אלא בגלל שהוא רעב ובני ביתו רעבים, אינו יכול להתאפק ונעשה גנב, רח"ל, בגלל שאינו יכול לעמוד בפני ראיית הצער של בני הבית;

אבל בנדו"ד, לא מדובר אודות ענין של צער! — בשעה שנולד, לא ישב על ה"כסא", וחי עשרות שנים מבלי לשבת על ה"כסא"; בשעה שלמד תורה — לא ישב על ה"כסא", וגם בשעה שהציל יהודים מידי הנאצים, לא ישב על ה"כסא"; ומאז שהתיישב על ה"כסא" — איבד את

(122) תניא פכ"ד.

(123) סוטה ג, א. וראה תניא שם ובפ"ד.

(124) משלי ו, ל.

(120) ראה בהמצויין בנרות שבת

(ירושלים תש"ה) כרך ג ע' מב; נא; סו. מנחה

ליהודה (ירושלים תש"י) ע' 27-8.

(121) ח"ב קפב, רע"א.

כל המהות של אנושיות, עד כדי כך, כאמור, שבמשך שנים עורכים מלחמה נגד תורת הקב"ה, עם היפך האמת שאין כמוהו, שבכל יום אומרים להיפך ממה שאמרו בעצמם ביום שלפנ"ז.

וכאמור לעיל, שגם לאחרי שכמה מהם כבר נסוגו מההליכה הגלוי' נגד דבר הוי', ותפסו את האמת ש"דבר הוי' זו הלכה" — נשארו עדיין שנים, רח"ל, שאינם יכולים לצאת ממעמדם ומצבם, ולא עוד אלא שלקחו על עצמם תפקיד להסית ולהדיח עוד יהודי אולי גם הוא ידבק ב"כסא", על חשבון ביטול המחיצה שבין ישראל לעמים, היל"ת.

כג. ועכ"פ — אם לא ברצון הטוב, יעזור להם השי"ת ש"ביד חזקה" יגרשו אותם מה"כסאות" שלהם.

ואין זה חידוש — שהרי מצינו בנוגע ליצי"מ ש"ביד חזקה יגרשם"¹²⁵: היו אז יהודים כאלו, רח"ל, שלא רצו להחליף ממצרים, "ערות הארץ"¹²⁶.

והטעם שמסופר הדבר בחומש — דלכאורה, מהו הצורך לספר בגנותן של ישראל שהיו כאלו יהודים כו' ? — כדי שאם יפגשו פעם יהודי שלא רוצה לצאת מטומאת מצרים "ערות הארץ", רח"ל, לא יתייראו לחשוב שזהו דבר שלא הי' לעולמים, אלא ידעו שכבר אירע הדבר במצרים.

אבל הנפק"מ היא — שאז הי' זה קודם מתן-תורה, ועדיין לא הי' "תורה אור"¹²⁷ (מלבד מה ששמעו ממשה רבינו, מעמרם, מזקני ישראל, אודות הענין של לימוד התורה, כמארז"ל¹²⁸ "מימהן של אבותינו לא פרשה ישיבה מהם היו במצרים ישיבה עמהם"), ואילו עכשיו נמצאים לאחרי שכבר הי' מתן-תורה, ב"קולות וברקים"¹²⁹, באופן ד"וירא העם וינורעו"¹³⁰, ו"מה להלן באימה וביראה וברתת ובזיע אף כאן באימה וביראה וברתת ובזיע"¹³¹, שגם עכשיו ישנו הענין של נתינת התורה בכל יום, כשם שישנו הענין של יצי"מ בכל יום.

ומכאן ולהבא יהי' שלום על ישראל, וקירוב הלבבות בין בני"י, וגם הם — הנה בחדס וברחמים יחליטו לעבוד את ה' כפי רצון ה', ולא ח"ו באופן שהקב"ה יעבוד אותם רח"ל, כמו בישיבתם על ה"כסא" בגלל שטווננים שהם "עבדי ה'", שמשתמשים בשמו של הקב"ה כדי שיבחרו בהם ואח"כ ישבו על ה"כסא", ויעשו היפך "דבר הוי' זו הלכה".

(128) יומא כח, ב.

(129) יתרו יט, טז.

(130) שם כ, טו.

(131) ברכות כב, א. וש"נ.

(125) ס"פ שמות.

(126) מקץ מב, ט. שם, יב. וראה קה"ר

פ"א, ד.

(127) משלי ו, כג.

כד. ויה"ר שכל זה יעבור בדרכי נועם וברחמים ובטוב הנראה והנגלה,

ותהי' ההבדלה "בין ישראל לעמים" שהיא כמו ההבדלה "בין אור לחושך" ו"בין יום השביעי לששת ימי המעשה",

וכן ההבדלה בין ימי הגלות לימי הגאולה — שיצאו מהטעות המרה לומר שיש כבר "אתחלתא דגאולה"¹³², שגרמה לבני" כו"כ צרות רח"ל: הצרה של "חוק השבות", הצרה של "מיהו יהודי", הצרה של "ניתוחי מתים" והצרה של "גיוס נשים" — כל זה נקרא "אתחלתא דגאולה" רח"ל, בה בשעה שזהו חושך כפול ומכופל שלא הי' מעולם (מצד ביטול המחיצה בין ישראל לעמים, שהיא כמו ביטול המחיצה בין אור לחושך)!

ויהי' "פתח דבריך יאיר" — שיראו את האור, שיש אור ויש חושך, יש ישראל וישנם שבעים אומות, ויש שבת וישנם ששת ימי החול, וע"י הבדלות אלו — הנה כיון שכל עניני הבדלות (כדאיתא בגמרא במסכת פסחים¹³³ "סדר הבדלות") באים ביחד¹³⁴, תהי' גם ההבדלה "בין גלות לגאולה", שיכירו שזוהי גלות של חושך כפול ומכופל שמעולם לא הי' חושך כזה רח"ל,

ו"כהרף עין"¹³⁵ יהי' מהחושך — "אתהפכא חשוכא לנהורא"¹³⁶, "ובני ישראל יוצאים ביד רמה"¹³⁷ — החל מהיציאה מהגלות הפרטי אצל היצה"ר, מצד ענינים של קנאה תאוה וכבוד, כפי שהמשנה¹³⁸ מסיימת מה קורה רח"ל עם האדם שמונח בהם — אם זה כבוד של "כסא", או קנאה מצד "מה יאמרו הבריות" וכו', ובאופן שבני ביתם, נשותיהם וילדיהם, יכריחו אותם לצאת מזה בהקדם הכי אפשרי, ולהציל רגע אחד מהחושך כפול ומכופל של הגלות; ועד ש"בני ישראל יוצאים ביד רמה" גם מהגלות הכללי, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

ואז יהי' הענין דשואלין ודורשין בהלכות החג לפני החג באופן שמבאר רבינו הזקן בשו"ע¹³⁹ שעיקר התקנה היתה "כדי להזכיר העם .. להכין בהמות הכשרים לקרבן",

ותהי' הקרבת הקרבנות באופן ש"שם נעשה לפניך .. כמצות

(132) ראה גם

יב, מא.

(133) קד, א.

(136) ראה זח"א ד, א. תניא ספ"י. ובכ"מ.

(137) בשלח יד, ח.

(134) ראה חולין כו, סע"ב. וראה גם

(138) אבות פ"ד מכ"א.

פרש"י מגילה יז, ב (ד"ה אתחלתא).

(139) או"ח רסתר"ט.

(135) לשון חז"ל — מכילתא ופרש"י בא

רצונך¹⁴⁰, "ונאכל שם מן הפסחים ומן הזבחים"¹⁴¹ (לפי הקביעות שבשנה זו) — כל בניי ביחד, שהרי קרבן פסח "אתי בכנופיא"¹⁴¹, ומתוך שמחה וטוב לבב, לאחרי ש"בניסן עתידין להגאל"¹⁴², בניסן זה ממש.

* * *

כה. מאמר ד"ה בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו וכו'.

* * *

כו. יש עוד נקודה משותפת בין פורים ופסח:

בנוגע לפורים — הנה מסכת מגילה (שבה נתבארו כמה מצוות שיש בפורים) התחלתה בנוגע למצות קריאת המגילה, ועד שעל שמה נקראת כל המסכתא בשם מגילה,

וכנ"ל (ס"ה) מתורת הבעש"ט ש"שמו אשר יקראו לו בלשון הקודש" מורה על תוכן הענין; ובפרט ע"פ מ"ש בשל"ה¹⁴³, שמי שאינו שייך להבנה והשגה, מאיזו סיבה שתהי', שברגע או בזמן מסויים, במקום מסויים, אינו יכול ללמוד בהבנה והשגה, יאמר עכ"פ את השמות של תנאים ואמוראים, מסכתות וחומשים וכו', שגם זה ענין של קדושה, ומזה מובן, שהנקודה של פורים באה לידי ביטוי ע"י המגילה.

וכן הוא בפשטות הענינים — שכדי לדעת במה מתבטאים עניני הפורים, מה היתה גזירת פורים, כיצד הי' ביטול הגזירה, ואיך הי' לאח"ז נס פורים — יודעים זאת ממה שנכתב במגילה.

ובנוגע ליחודה של מגילה זו משאר המגילות (שהרי יש חמש מגילות) — לא אומרים שזוהי "מגילת מרדכי",

והיינו, שאע"פ שבהתחלת המגילה נאמר¹⁴⁴ "איש יהודי הי' בשושן הבירה ושמו מרדכי", וכל היחוס של אסתר הוא קירבתה למרדכי, וגם סיום המגילה הוא ש"מרדכי היהודי משנה למלך אחשורוש", אעפ"כ לא נקראת המגילה בשם "מגילת מרדכי",

ולא נקראת אפילו בשם "מגילת מרדכי ואסתר", ואפילו לא בשם "מגילת אסתר ומרדכי", אלא רק בשם "מגילת אסתר" (כפי שנקראת במסכתא סופרים¹⁴⁵ ובכ"מ ועד בדברי הפוסקים)¹⁴⁶.

140 נוסח תפלת המוספין.

141 יומא נא, א. וראה פרש"י פסחים טו, ואילך) — בהגהה. וראה גם ספר שפתי סע"ב. ישנים (להר"ר שבתי משורר בס) בהקדמה.

142 ר"ה יא, רע"א. שמור"ר פט"ו, יא. 144 אסתר ב, ה.

145 רפי"ג.

וההסברה בזה בפשטות — כיון שהמגילה נקבעה ע"ז שאסתר מסרה נפשה וביקשה "כתבוני לדורות"¹⁴⁷, ולכן נקראת המגילה על שמה, בדוגמת "תורת משה"¹⁴⁸, "לפי שמסר נפשו עלי" נקראת על שמו"¹⁴⁹.

אבל הא גופא דורש הסבר: מדוע מרדכי לא ביקש "כתבוני לדורות", שאז היתה נקראת "מגילת מרדכי"?

ומזה מובן, שכאן מודגשת מעלת נשי ובנות ישראל, מה שיכולות לפעול ע"י הכחות שניתנו להן, גודל הזכות ו(מזה מובן גם) גודל האחריות שיש להן, ועד שבכחה של אשה בישראל להציל את כל עם ישראל; אם היא רק מתנהגת כפי שכתוב במגילה: "את מאמר מרדכי אסתר עושה"¹⁵⁰, שמתנהגת ע"פ הוראת ראש הסנהדרין¹⁵¹, כפי הוראת השו"ע, אזי תלוי בה הקיום של כל עם ישראל!

ועד כדי כך, שכשקובעים את שם המגילה לדורי-דורות, הנה אע"פ שיש בה כמה סיפורים, מאורעות שאירעו עם מרדכי לבדו, מאורעות שאירעו עם שניהם, אם באופן שמרדכי הי' העיקר ולאחריו באה אסתר, או באופן שאסתר קדמה ואח"כ בא מרדכי (כמו "ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי"¹⁵²), ומאורעות שאירעו עם אסתר לבדה — קובעים את שם המגילה כולה על שם אשה בישראל.

ועד"ז בנוגע לפסח — כמאמר רז"ל¹⁵³ ש"בשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור נאלו ישראל ממצרים".

כז. והנקודה הפנימית שהיא עיקר הזכות והאחריות שלהן:

במגילה מודגש החידוש ש"הימים האלה נזכרים .. משפחה ומשפחה", שע"ז מבטיחים ש"זכרם לא יסוף מזרעם"¹⁵⁴, כפירוש רש"י, ש"כך קבלו עליהם שימי הפורים לא יעברו", כמשנ"ת בהתוועדות הקודמת¹⁵⁵.

והרי רואים בפועל, שחינוך הילדים, הן בנים והן בנות, שימשיכו ללכת בדרך ש"קיים עליהם מרדכי ואסתר"¹⁵⁶ — תלוי בעיקר באשה, "עקרת הבית"¹⁵⁷, שהיא זו שמעמידה את ה"משפחה ומשפחה", באופן ש"זכרם לא יסוף מזרעם".

(146) ראה גם תו"מ חע"א ע' 279. וש"נ.	(152) שם, כב.
(147) מגילה ז, א.	(153) סוטה יא, ב.
(148) מלאכי ג, כב.	(154) אסתר ט, כח.
(149) ראה שבת פט, א. מכילתא בשלח	(155)
טו, א. שמור"ר פ"ל, ד. וש"נ.	(156) שם, לא.
(150) אסתר ב, כ.	(157) ראה ב"ר פע"א, ב. זח"א קנד, א.
(151) ראה פרדר"א פ"ג.	אוה"ת נ"ך ח"ב ע' תתעא. ע' תתנח ואילך.

ועד"ז בנוגע לגלות מצרים וגאולת מצרים — כמבואר בארוכה בדברי רז"ל¹⁵⁸ שהנשים הצדקניות שבאותו הדור לא התפעלו מגזירות פרעה, ואמרו שמבלי הבט על מה שאומר פרעה, מה אומרת מדינת פרעה ומנהגי המדינה, ומה אומרת כל ההנהגה שמסביב — יודעות הן שצריך ללדת ילדים, להעמידם ולחנכם שילכו אח"כ במדבר שממה... ובלבד להגיע להר סיני לקבל את התורה,

— ובאופן שההליכה במדבר היתה מתוך תוקף האמונה עד כדי כך ש"גם צדה לא עשו להם"¹⁵⁹ (שמזה מובן שהיתה להם אפשרות להכין צדה, דאל"כ, מהו הפלא ש"גם צדה לא עשו להם"), כיון שהאמונה היתה חזקה כל כך, שבשמעם ממשה רבינו שמגיע הקץ ויוצאים ממצרים והולכים לקבל את התורה, שכחו על כל ענין הצדה!... ועז"נ¹⁶⁰ "זכרתי לך חסד נעורייך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה" —

ועוד לפני ההליכה במדבר, היתה פעולת החינוך של נשי ישראל באופן שמיד בצאתם ממצרים, ביום השביעי, היו הילדים אלו ש"הכירוהו תחילה"¹⁵³, ואמרו — בהראותם באצבע קטנה — "זה אל"י" (עוד לפני "אלקי אבי")¹⁶¹,

ועד שאפילו עוברים שבמעי אמם אמרו שירה¹⁶² (כולל גם "זה אל"י ואנוהו"), שבזה מודגש גם שהעיבור הי' ע"י שמירת טהרת המשפחה, ועד"ז בנוגע לחלה והדלקת הנר, שע"ז מעמידים "צבאות הוי"¹⁶³.

כח. ו"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"¹⁶⁴:

גם בדורנו, מבלי להתחשב במה שהי' שלשום ואתמול ולפני רגע — הנה מרגע זו, מכאן ולהבא, עוד בזמן הגלות, נעמד כל אחד מישראל, הן איש והן אשה, הן גדולים והן קטנים, "מנער ועד זקן טף נשים" — "ביום אחד"¹⁶⁵, במעמד ומצב של "יום אחד לה"¹⁶⁶, באופן ש"לא יום (אור) ולא לילה"¹⁶⁶ (חושך), כי אם ראיית אלקות בלבד, ובאופן כזה מתנכים את הילדים — שנעשים "צבאות הוי", ומעמידים בתים בישראל — "ויעש להם בתים"¹⁶⁷, בתי מלוכה ובתי כהונה¹⁶⁸.

וזוהי ההקדמה לכך שבקרוב ממש "יעמוד מלך מבית דוד",

164 (164) מיכה ז, טו.

165 (165) אסתר ג, יג.

166 (166) זכר"י יד, ז.

167 (167) שמות א, כא.

168 (168) פרש"י עה"פ.

158 (158) שם יב, א.

159 (159) בא יב, לט.

160 (160) ירמ' ב, ב. פרש"י בא שם.

161 (161) בשלח טו, ב.

162 (162) ברכות ג, א. וש"נ.

163 (163) בא שם, מא.

ש"לחם מלחמת ה'" וינצח, ויבנה בית המקדש במקומו ויקבץ נדחי ישראל¹⁶⁹, ו"שם (בביהמ"ק, ע"י בתי כהונה) נעשה לפניך את קרבנות חובותינו .. כמצות רצונך"¹⁴⁰, ובעגלא דידן.

* * *

כט. בהמשך לכך שלפני שנים אחדות הי' הענין של התייסדות ע"א (שבעים ואחד) מוסדות¹⁷⁰ — הנה כיון שבשעה שאדם (ובפרט יהודי) יודע שהוא צריך לערוך חשבון, ובפרט חשבון צדק, הרי זה מזרז אותו לא רק בנוגע להוה, אלא זוהי גם הכנה בנוגע לעתיד — דבר טוב ונכון, שכל אלו שעסקו בזה, יבחרו אנשים (אחד מכל מוסד) שיודיעו בהקדם אודות המעמד ומצב של שבעים ואחד המוסדות, מה שניתוסף בהם כו'. ומובן מאליו שענין הזכרון צ"ל באופן שמהענין ד"נזכרים" יומשך ל"נעשים"¹⁷¹, הן בביסוס וחיזוק והתפשטות המוסדות הקיימים, והן ובעיקר להוסיף ולהעלות בקודש,

— לקרב יהודים נוספים, יהודים חדשים, שעד עתה לא ידעו שהם בני אברהם יצחק ויעקב ובנות שרה רבקה רחל ולאה, שגם אצלם יגלו מי הם, ושיש להם נפש שהיא "חלק אלקה ממעל ממש"⁴², ועומדת בתשוקה וכליון — "כלה שארי ולבבי", כיון ש"צור לבבי וחלקי אלקים לעולם"¹⁷², כך, שפועלים חיות אצל יהודי כשמדברים עמו אודות יהדות, ולכן מובן שסוכ"ס הנה לא זו בלבד שמקבל זאת באהבה, אלא הוא נשאר עם רגשי תודה לעד ולעולמי עולמים על כך שסיפרו לו מי הוא, ובאופן כזה מעמיד אח"כ את כל הבית והמשפחה, ומחנך את ילדיו כו' —

שבשביל זה יש צורך מסתמא גם במוסדות חדשים, ועאכו"כ שיש צורך בביסוס והתפשטות המוסדות הקיימים.

ועד שיקויים היעוד "מלאה הארץ דעה את הוי' כמים לים מכסים"¹⁷³, ואז "לא ילמדו עוד איש את רעהו גו' כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם"¹⁷⁴,

כפי שפועלים שיהי' בקרוב ממש, ע"י העבודה בימי הגלות האחרונים בהפצת אור התורה והדלקת "נר מצוה"¹⁷⁵ בכל בית יהודי, החל

(172) תהלים עג, כו.

(173) ישעי' יא, ט. וראה רמב"ם שם בסופן.

(174) ירמ' לא, לג. וראה רמב"ם הלי'

תשובה ספ"ט.

(175) משלי ו, כג.

(169) רמב"ם הלי' מלכים ספ"א.

(170) ראה שיחת י"א ניסן דאשתקד סמ"ה

(תו"מ חע"ב ע' 51 ואילך). וש"נ.

(171) אסתר ט, כח. וראה רמ"ז בס' תיקון

שובבים. הובא ונת' בס' לב דוד (להחיד"א)

פכ"ט.

מלכו ונשמתו הקדושה של כל יהודי — "נר הוי' נשמת אדם"¹⁷⁶, שביתו יהי' בית יהודי, עם מזוזה, סידור ותהלים וספרים של תושב"כ ותושבע"פ, ועם כשרות האכילה ושתי', והנהגה באופן של כשרות, גם בדיבור ואפילו במחשבה,

שעי"ז מעמידים "צבאות הוי'" שילכו בקרוב לקבל פני משיח צדקנו, ובאופן ש"בני ישראל יוצאים ביד רמה"¹³⁷, ובקרוב ממש. [לאחרי אמירת ברכה אחרונה, התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן "ממצרים גאלתנו" בניגון "כי אלקים יושיע ציון"].

(176) שם כ, כז.

הוספה

א

בי"ה, בדרי"ח אייר תשי"ז
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו' מוה' שמעון שי

שלום וברכה!

מאשרים בזה קבלת מכתבו מכ"ג ניסן, ובשאלתו למה לא שואלים ארבע הקושיות שבמה נשתנה, גם על שינוי של חיוב ד' כוסות בלילה זה, עיין הגש"פ (עם לקוטי מנהגים וטעמים) בשם מהר"ל בזה.

בברכה

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
א. קווינט, מזכיר

א

מצילום האגרת. נדפסה בתשורה (גליצנשטיין, תשס"ח).
מוה' שמעון: גליצנשטיין, ירושת"ו. אגרות נוספות אליו — אג"ק חי"ח אגרת ו'תתק"ח, ובהנסמן בהערות שם.

הגש"פ (עם לקוטי מנהגים וטעמים) בשם מהר"ל בזה: ושם (בהגש"פ עם לקוטי מנהגים וטעמים): "אינו שואל על החיוב לשתות ד' כוסות — כי הוא מדרבנן לגמרי ואין בו דבר מן התורה, משא"כ הסיבה שחיובה במצה, ומטבילין — שטיבול השני הוא במרור (מהר"ל)".
וראה גבורות ה' למהר"ל פנ"ב.

ב

בי"ה, ט"ז אדי"ש תשי"ט
ברוקלין

הרה"ג וו"ח אי"א נוי"נ רב פעלים
יושב על מדין מנהל עדתו במישרין
מוה' רפאל עבו שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו ממוצש"ק, פ"נ עבור מר . . . שי
ובעת רצון יזכירוהו על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה
נבג"מ זי"ע להמצטרך לו מתאים לתוכן כתבו. ויזכה השי"ת ויצליח את כת"ר
כשם שהביא הבקשה כן יבשר טוב אודותו.

אף שבודאי אין נצרך לבקשה מיוחדת בהבא להלן, הנה כיון שקבלתי
ידיעה מהנהלת תומכי תמימים אשר בלוד, אשר באו בדברים עם כת"ר בענינים
הנוגעים לביסוס הישיבה והטבת מצבם הכי חמור, ונשען על מאמר רז"ל אין
מזרזין אלא למזרזין, ובפרשה דידן צו, זירוז מיד ולדורות, מוסיף ר"ש ביותר
צריך הכתוב לזרז במקום שיש חסרון כיס – שככל הפרטים האלו הוא בהנוגע
לחינוך על טהרת הקדש המביא פרות ופרי מיד ולדורות, ע"י התלמידים
זרע ברך ה', ובמקום שיש בו חסרון כיס, חסרון הכי גדול,

תקותי חזקה שעשה כת"ר ככל התלוי בו וישפיע בכל מקום שידו מגעת
בהענין, והרי הובטחנו, הבא לטהר מסייעין אותו.

בכבוד ובברכה לבשו"ט בכל האמור.

ב

מוה' רפאל עבו: רמת גן.
מאמר רז"ל אין מזרזין אלא למזרזין: ספרי נשא בתחלתו. במדב"ר פ"ז, ו. וראה מכות כג,
א.
צו, זירוז מיד ולדורות . . מוסיף ר"ש . . חסרון כיס: תו"כ ופרש"י ר"פ צו.
זרע ברך ה': ישע"י סא, ט.
הובטחנו, הבא לטהר מסייעין אותו: יומא לח, סע"ב. וש"נ. וראה לקו"ת דרושי שמע"צ פח,
ב ואילך.

לעילוי נשמת

הרה"ג הרה"ח הרב התמים ר' שלום ע"ה

בהרה"ח הרה"ת ר' ארי' דוב ע"ה

איידעלמאָן

שליח כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו למדינת מרוקו

למעלה מששים שנה

בקשר עם היאַרצייט הראשון

נלבי"ע יום ועש"ק, ב' דחג הפסח, ט"ז ניסן ה'תש"פ

ת' נ' צ' ב' ה'

ולזכות

זוגתו מרת גיטל שתחי'

לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

ולהצלחה רבה בהמשך שליחותה במדינת מרוקו

נדפס על ידי ולזכות יוצאי חלציהם

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות